

LaplandSnowDesign

Lapin lumiosaaminen vientituotteeksi HANKE

Hankesuunnitelma 5.5.2011

LAPIN YLIOPISTO, TTK
Timo Jokela

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU, TUOTANTOALAT
Kai Rynnänen

Sisällysluettelo

Lapland	
LaplandSnowDesign	1
Sisällysluettelo	2
1. Hankkeen nimi	3
2. Hankkeen hakija ja toteuttajat	3
3. Hakijaorganisaation ja yhteistyötahojen kuvaus	4
3.1 Osatoteuttajat/ Yhteistyökumppanit.....	4
3.2 Hankkeen valmistelu	6
3.3 Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano	6
3.4 Muut aiheeseen liittyvät projektit	6
4. Hankkeen tarve ja kysyntälähtöisyys	7
4.1 Hankkeen tarve	7
4.2. Esiselvitykset ja ennakointitieto	8
5. Toteutusalue ja kohderyhmän kuvaus	9
5.1 Kohdealue	9
5.2 Kohderyhmä	9
5.3 Välilliset kohderyhmät	9
5.4. Hankkeeseen osallistuvien yritysten arvioitu lukumäärä yhteensä: 4	9
5.5. Hankkeeseen osallistuvien muiden organisaatioiden arvioitu lukumäärä: 5	9
5.6. EAKR-toimenpideohjelman tavoitteiden edistäminen	9
5.7. Muiden kansallisten ja maakunnallisten ohjelmien tavoitteiden edistäminen.....	9
6. Tavoitteet, tulokset ja vaikutukset	10
6.2. Hankkeen laadulliset vaikutukset.....	11
7. Toimenpiteiden ja tuotteiden kuvaus.....	12
7.1 Keskeisimmät toimenpiteet / työpaketit	12
7.2 Hankkeen tulokset	14
Hankkeen tulokset ovat:	14
7.3. Hankkeen pysyvät vaikutukset.....	15
8.1 Aikataulu.....	15
9. Hankkeen arviointi	18
10. Tiedotus ja tulosten levittäminen.....	18
11. Hallintoon liittyvät toimenpiteet projektin päätyttyä	19
12. Kustannusarvion tiivistelmä	19
13. Rahoitussuunnitelman tiivistelmä.....	19

1. Hankkeen nimi

LaplandSnowDesign – Lapin lumiosaaminen vientituotteeksi

Hankkeen tavoitteena on muotoiluosaamisen, lappilaisen talvitaiteen ja -tapahtumien sekä lumi- ja jäärakentamisen yhdistäminen ja kehittäminen vientituotteeksi koulutusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyönä. Tarkoituksena on kehittää kansainvälisesti kilpailukykyinen palveluinnovaatio, jonka avulla Lapin monialaista lumiosaamista voidaan hyödyntää erilaisten tapahtumien ja matkailukohteiden palvelutarjonnassa. Hankkeeseen osallistuvat yritykset saavat valmiuksia haastavien lumi- ja jääympäristöjen toteuttamiseen yhdistämällä voimavarojaan, hyödyntämällä erilaisia asiantuntija-alueitaan ja kehittämällä osaamistaan. LaplandSnowDesign – hanke (LSD) luo mahdollisuuksia urauurtavaan tuotekehittelyyn ja avaa väylää vielä saavuttamattomille kansainvälisille markkinoille.

Ohjelma: Pohjois-Suomi

Toimintalinja: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen

Projektityyppi: Kehittämiprojekti

2. Hankkeen hakija ja toteuttajat

Hakija: Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Lähiosoite: Yliopistonkatu 8, 96300 Rovaniemi

Postiosoite: PL 122, 96101 Rovaniemi

Puhelinnumero:

Pankkiyhteys: Nordea

Tilinumero: 173830-1470

Web-osoite: www.ulapland.fi

Projektin vastuuhenkilön nimi: Timo Jokela

Asema organisaatiossa: Dekaanin

Sähköpostiosoite: Timo.Jokela@ulapland.fi

Puhelinnumero: 040 7396034

Taloushallinnon vastuuhenkilön nimi: Paula Onkamo

Asema organisaatiossa: Hankesihteeri

Sähköpostiosoite: paula.onkamo@ulapland.fi

Puhelinnumero: 040-484 4470

Seurantayhdys henkilön nimi: Satu Pesola

Sähköpostiosoite: satu.pesola@ulapland.fi

Puhelinnumero: 040-484 4399

3. Hakijaorganisaation ja yhteistyötahojen kuvaus

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta, myöh. TTK, vastaa hankkeen koordinoinnista ja hallinnoinnista ja toimii asiantuntijana rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen muotoilussa sekä niihin liittyvien tapahtumien tuotekehittämisessä. TTK vastaa käyttäjälähtöisen suunnittelumallin kehittämisestä. Vastuuhenkilönä toimii taiteiden tiedekunnan dekaani, professori Timo Jokela.

TTK vastaa markkinointi internetsivuston toteutuksesta ja sisällön kehittämisestä yhteistyössä muiden hankekumppaneiden kanssa.

Tutkimustietoon perustuva lumi- ja jäärakentajien koulutus ja yritysten kanssa tehtävä tuotesuunnittelu toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kenttätutkimus, tuotekehitystyö ja pilottihankkeet tehdään yhteistyössä lumi- ja jäärakennusyritysten rakennuskohteissa, jolloin uusi tieto siirtyy yritysten käyttöön välittömästi.

3.1 Osatoteuttajat/ Yhteistyökumppanit

Osatoteuttaja: Rovaniemen koulutuskuntayhtymä / Rovaniemen ammattikorkeakoulu (RAMK)

Y-tunnus: 0973110-9

Toteutusosuus: LaplandSnowDesign -hankkeessa RAMK vastaa WP1:ssä hankkeessa mukana olevien lumi- ja jäärakennusalan yritysten (IP Heikkilä Oy, Snowflake Oy, Arctice Oy) kohteissa tehtävien vientituotteeseen liittyvien koe- ja kehitysrakennelmien muodonmuutosmittauksista. RAMK seuraa rakenteiden käyttäytymistä talvikauden/-sien aikana erikseen tehtävän mittaus suunnitelman mukaisesti. RAMK saa mitata rakenteita vastikkeetta sekä asentaa mittausalueelle tarvittavia mittapisteitä kauden ajaksi. RAMK luovuttaa mittauskauden/-ien loputtua mittausraportin muodonmuutoksista yrityksen ja hankkeen käyttöön. RAMK ei vastaa rakenteiden suunnittelusta, rakentamisesta eikä rakenteen käyttöön liittyvästä turvallisuusanalyysistä.

RAMK:n vastaa lumirakenteiden turvallisuuteen ja rakennusohjeistuksiin liittyvästä konsultoinnista. RAMK:n aiemmin kokoamaa tietoa ja asiantuntijuutta hyödynnetään uusien lumi- ja jäärakennustuotteiden suunnittelussa.

RAMK tuottaa oman sisältönsä hankkeessa kehitettävään markkinointi internetsivustoon sekä osallistuu sivuston suunnitteluun sekä antaa tarvittaessa teknistä tukea lumi- ja jääalan portaalin toteuttamisessa.

RAMK osallistuu WP2 osassa tehtävään pilottikohteen suunnitteluun antamalla siihen asiantuntijapanoksensa.

RAMK:n vastuuhenkilönä toimii lehtori, DI Kai Ryyänen.

Osatoteuttaja: IP Heikkilä Oy

Y-tunnus: 0651304-2

Toteutusosuus:

IP Heikkilä Oy kehittää hankkeessa suuria jää- tai lumirakenteisia, tai niiden yhdistelmänä tehtäviä kokoontumistiloja. Tavoitteena on kehittää järjestelmä, joka on nopea ja edullinen toteuttaa niin kotimaassa kuin, ulkomaillakin, myös haasteellisissa lämpötiloissa. Kehitettävää rakennetta testataan yrityksen omassa urakointikohteessa. Yritys tuottaa yrityskohtaisen sisältönsä hankkeessa kehitettävään markkinointi internetsivustoon sekä osallistuu sivuston suunnitteluun.

Osatoteuttajan nimi: Arctice Oy

Vastuuhenkilö Petri Palkinen

Y-tunnus: 1929106-3

Toteutusosuus:

Yritys kehittää hankkeessa uusia yhdistelmä rakenteita ja muotoja. Tavoitteena on yhdistää rakenteeseen valo- ja äänitekniikkaa ja tuottaa malli huoltovapaasta toiminnallisesta lumi- ja jäärakentamis ympäristöstä.

Hankkeessa kehitettävää muotoa testataan hankkeen aikana yrityksen omassa matkailukohteessa. Yritys tuottaa yrityskohtaisen sisältönsä hankkeessa kehitettävään markkinointi internetsivustoon sekä osallistuu sivuston suunnitteluun.

Osatoteuttaja: Snowflake Oy/Arctic SnowHotel Oy/ Ville Haavikko

Y-tunnus: 2192298-7

Toteutusosuus:

Snowflake Oy/Arctic SnowHotel Oy:n/ Ville Haavikon lumihotelli kohosi Lehtojärven rannalle ensimmäisen kerran talvella 2008. Yrityksen erityisosaamisalueena on lämpimien tilojen suunnittelu ja toteutus lumi- ja jäärakennuksiin.

Snowflake Oy/ Arctic SnowHotel kehittää SnowDesign -hankkeessa toiminnallisia lumi- ja jääympäristöjä. Kiinnostuksen kohteena on kehittää ja kokeilla uusia muotoja ja muotteja rakennettaessa ihmisten toiminnallista tekemistä lisääviä lumi ja jäärakennelmia/rakenteita. Esim. lasten leikkipaikat, lumisauna yms.

Tarkoituksena on kehittää helposti kuljetettavia ja kustannus-/energiatehokkaita muotteja joilla voidaan edullisesti rakentaa toiminnallisia ympäristöjä esim. kaupungin puistoihin, leikkipaikoille, yrityksille. Lisäksi on kiinnostusta kokeilla ja kehittää uusien rakennemuotojen vaikutusta lumirakenteiden lämmönkestävyyteen. Tämä tarkoittaa uusien lumirakennusmuottien rakentamista ja testaamista käytännössä.

Yritys tuottaa yrityskohtaisen sisältönsä hankkeessa kehitettävään markkinointi internetsivustoon sekä osallistuu sivuston suunnitteluun.

Osatoteuttaja: Valaistussuunnitteluyritys/ Valosa Oy / Jukka Laukkanen

Y-tunnus: 2135338-2

Toteutusosuus:

Valosa Oy kehittää hankkeessa lumi- ja jäärakennelmien sekä -ympäristöjen valaisemistekniikkaa yhteistyössä hankkeessa mukana olevien lumirakennusyrityksien ja muiden toimijoiden kanssa. Kehitystyössä käytetään valaisualan uusimpia tekniikoita, joita testataan matkailukohteissa.

Yritys tuottaa yrityskohtaisen sisältönsä hankkeessa kehitettävään markkinointi internetsivustoon sekä osallistuu sivuston suunnitteluun.

Osatoteuttaja: Rovaniemen kehitys

Y-tunnus: 2007638-7

Toteutusosuus:

Rovaniemen Kehitys vastaa hankkeen viestinnästä ja markkinoinnista. Kehitys osallistuu muiden toimijoiden kanssa kehitettävien internetsivustojen sisällön tuottamiseen ja ylläpitoon. SnowDesign hankkeen aikana hyödynnetään luovien alojen portaalia. Kehitys osallistuu lumi- ja jäärakentamisen vientipilottikohteen suunnitteluun ja viennin tukemiseen. Kehitys vastaa yhteistyöstä alueella muiden mahdollisten muotoilualan hankkeiden kanssa.

3.2 Hankkeen valmistelu

Hankkeen ideointi ja valmistelu on tehty Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan ja Rovaniemen ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Koulutusorganisaatiot ovat kartoittaneet ja arvioineet valmisteluvaiheessa Lapin alueen merkittävien lumirakennusyrityksien sekä valaisu- ja markkinointiyritysten valmiuksia ja kiinnostusta hankkeeseen. Keskeisenä tavoitteena on ollut löytää osatoimijat, joiden erityisosaamis- ja asiantuntija-alueet tukevat toisiaan. Hankkeen valmistelemiseksi on käyty useita neuvotteluja yritysten kanssa ja konsultoitu muun muassa Pohjoinen kulttuuri –instituuttia ja Lapin Matkailun tutkimuksen instituuttia ja Rovaniemen Kehitystä sekä Kansainvälinen Design säätiö.

3.3 Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano

SnowDesign -hankkeelle kootaan ohjausryhmä, johon kuuluu edustajia Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnasta, Rovaniemen ammattikorkeakoulusta, Matkailun tutkimuksen instituutista, Pohjoisen kulttuurin instituutista, hankkeeseen osallistuvista yrityksistä, Rovaniemen Kehityksestä sekä muotoilualalta. Hankkeen sisällöllisessä ja taloudellisessa seurannassa noudatetaan rahoittajan ohjeita ja sovittuja aikatauluja. Raportoinnissa hyödynnetään Reportronic-projektinhallintajärjestelmää. Hankkeen arviointi tehdään ohjausryhmässä sovitulla tavalla.

3.4 Muut aiheeseen liittyvät projektit

SnowDesign -hankkeella on liitoksia useisiin Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan hankkeisiin ja projekteihin. Taiteiden tiedekunnalla on yli kymmenen vuoden kokemus

monialaisista hankkeista, jotka ovat kehittäneet tiedekunnasta kansainvälisesti merkittävän talvitaiteen sekä lumi- ja jäärakentamisen asiantuntijan. ESR:n rahoitteinen *The Snow Show -talvitaiteen koulutushanke (2003–2004)* on ollut mittakaavaltaan suurin. Hanke on tuottanut runsaasti käytännön tietoa muotoilun, taiteen ja arkkitehtuurin yhdistämisen mahdollisuuksista ja haasteista. SnowDesign -hankkeessa voidaan hyödyntää edellä mainitun tietopääoman lisäksi myös tiedekunnan kokemusta talvitaidetapahtumien koordinoinnista ja käytännön järjestelyjen organisoimisesta.

SnowDesign -hankkeella on yhteys myös EAKR rahoitteiseen AAC – laser projisointihankkeeseen, Muotoilualojen laboratorihankkeeseen sekä kehittämisprojektiin Lapin muotoiluohjelma 2010–2015, joita Lapin yliopisto on koordinoanut. Hankkeella on liitoksia myös Lapin korkeakoulukonsernin koordinoimaan Pohjoisen kulttuuri-instituutti - hankkeeseen sekä Matkailun tutkimuksen instituutti -hankkeeseen.

SnowDesign -hankkeella on liitoksia myös Rovaniemen ammattikorkeakoulun hankkeisiin ja projekteihin. Rovaniemen ammattikorkeakoulu toteutti vuonna 2007 esiselvityshankkeen LUVAKE (Lumen varmistus- ja lumirakennusmenetelmien kehittäminen Lapissa). Hanke oli Lapin lääninhallituksen rahoittama ESR –hanke. Hankkeessa tehtiin lumi- ja jäärakennusalan nykytilan kartoitus ja laadittiin alalle toimenpideohjelma kaudelle 2008 – 2013. Selvityksen mukaan alan yrittäjillä ei ole yksinään tarpeeksi resursseja kehitys-, tuotteistamis- ja markkinointityöhön. SnowDesign -hankkeen tarkoituksena on jakaa ja kehittää Lapin alueen lumirakennus-, tuotekehitys- ja markkinointiosaamista yhteistyökumppaneiden kesken.

SnowDesign -hanketta tukee myös Rovaniemen ammattikorkeakoulun SNOW & ICE METHODS -hanke (Lumi- ja jäärakentamisen tutkimus- ja ohjeistushanke). Hanke on Lapin lääninhallituksen sivistysosaston rahoittama EAKR -hanke, jossa päivitetään käytössä olevia turva- ja rakenneohjeita sekä laaditaan uudet ohjeet sohjo- ja jäärakentamiselle. Hankkeen aikana 1.8.2008 – 31.12.2010 kehitetään lisäksi lumi- ja jäärakentamisen menetelmiä. RAMK:in tarkoituksena on hyödyntää tutkimustietoa SnowDesign -hankkeessa ja vastata aihealueen koulutuksesta sekä konsultoinnista.

4. Hankkeen tarve ja kysyntälähtöisyys

4.1 Hankkeen tarve

LUVAKE- esiselvityshankkeen kartoituksen mukaan Lapin lumirakennusyrittäjillä ei ole yksinään riittäviä resursseja tuotekehitykseen ja markkinointiin. Viennin käynnistäminen on ollut yksittäisille yrityksille erityisen haasteellista. Yksin yritykset eivät ole pystyneet vastaamaan edes alueellisiin suuriin tilauksiin, vaan yrityksiä lumirakentamiseen on tuotu Lappiin Kiinasta (mm. Levi 2010). SnowDesign -hankkeen tavoitteena onkin luoda suuria tilauksia ja vientiä tukeva monialainen verkosto, joka koostuu lumirakentamisen, talvitaiteen, markkinoinnin, valaisu- ja äänitekniikan sekä kulttuurituotannon ammattilaisista ja joka yhdistää heidän voimavaransa ja varmistaa muotoilun avulla tuotteiden laadun.

Lumi ja jää ovat talvimatkailun keskeisiä vetovoimatekijöitä. Tällä hetkellä toteutettavat lumirakennuskohteet työllistävät lumirakennusyrittäjiä vain muutaman kuukauden

pituseksi toimintakaudeksi. Uusia vientimarkkinoita hakemalla ja tuotteita kehittämällä voidaan laajentaa yrittäjien työkenttää sesonkiajan ulkopuolella tapahtuvaksi muotoilutyöksi. Lumi- ja jäätaidetta, muotoilua ja rakentamista voidaan käyttää nykyistä paljon monipuolisemmin ja mittavammin talvimatkailun osana ja vetovoimatekijänä. Rakennetut lumi- ja jääympäristöt elävöittävät olemassa olevia ja luovat uusia matkailukohteita. Talvitaidetapahtumat ja -ympäristöt tuovat matkailuun luonnon ja urheilun lisäksi uutta kulttuurista sisältöä, minkä avulla voidaan tavoittaa uusia kohderyhmiä. Laadukkaasti toteutetut tuotteet kotimaassa lisäävät kansainvälistä kiinnostusta ja avaavat väylää myös ulkomaisille markkinoille. Muotoilua voidaan käyttää tuotteiden lisäksi myös rakentamisessa käytettävien rakenteiden ja työvälineiden kehittämiseen.

Hankkeessa kehitetään yrittäjien valmiuksia käyttää muotoilua, suunnitella ja toteuttaa elämyksellisiä ja monitaiteellisia lumi- ja jääympäristöjä sekä niitä elävöittäviä tapahtumia, joissa huomioidaan sijoitusympäristön kulttuuriset ja fyysiset erityispiirteet ja jotka palvelevat tilaajien tarpeita. Toiminnalla vaikutetaan positiivisesti alueelliseen kehitykseen vaalimalla paikalliskulttuurin erityispiirteitä sekä edistämällä kestävä matkailua, joihin kulttuuripolitiikassa ja matkailun kehittämisessä kansallisesti ja kansainvälisesti pyritään.

4.2. Esiselvitykset ja ennakointitieto

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan ja Rovaniemen ammattikorkeakoulun kokemus ja ajankohtainen tieto lumi- ja jäärakentamisen markkinoista, kansainvälisestä kiinnostuksesta sekä alan yritysten toiminnasta on toiminut pohjana SnowDesign -hankkeen suunnittelulle.

RAMK:ssa toteutetun LUVAKE -esiselvityksen mukaan lumi- ja jäärakennusalan toimijat ovat yleensä pieniä ja yhden yrityksen resurssit ovat rajalliset tuotekehitykseen, markkinointiin ja yrityksen toiminnan laajentamiseen. Tuotteistaminen, yrittäjien yhteistyö ja johdonmukainen markkinointi SnowDesign -hankkeen myötä rakentavat yrittäjille väylän kansainvälisille markkinoille. Pohjoisessa toimiville matkailuyrittäjille elämykselliset ja monitaiteelliset lumi- ja jääympäristöt ja niihin liittyvät palvelut ovat tärkeä ja kasvava liiketoiminnan osa-alue.

Lapin lumiosaamiselle on kiinnostusta ja kysyntää ulkomailla. Yhteistyötä on tehty Rovaniemen kiinalaisen ystävyyskaupungin Harbinin kanssa *Winter Conversations* -tapahtuman yhteydessä (2007 ja 2009). Lappilaista lumiosaamista on viety myös jonkin verran Eurooppaan. Lapin yliopisto ja SnowVillage/Ylläs-Safarit Oy ovat yhteistyössä vieneet talvitaiteen osaamista Norjaan rakentamalla koulutusprojekteina erilaisia kohteita muun muassa Kirkenesissa ja Vadsössa (2007). Norjalaisena yhteiskumppanina on toiminut muun muassa Innovation Norway (Innovasjon Norge). Ylläs-Safarit Oy on koulutuksen tuloksena rakentanut lumihotelleja vuosittain Etelä- ja Pohjois-Norjaan. Lapin yliopiston professori Timo Jokela on tehnyt muotoilupainotteista talvitaidetta lisäksi Leogangin hiihtokeskuksessa Itävallassa (2007). Jokelan talvitaide on herättänyt huomiota ja kysyntää muun muassa Itävallassa, Skotlannissa, Norjassa, Venäjällä ja Saksassa. Jari Rinteen koordinoima Lapin yliopiston projekti on puolestaan vienyt talvitaidetta Hannoverin maailmannäyttelyyn vuonna 2000. Kansainvälinen kiinnostus lumi- ja jäärakentamiseen sekä talvitaiteeseen on havaittavissa lisääntyneenä rakentamis- ja toteuttamismahdollisuuksien tiedusteluna.

5. Toteutusalue ja kohderyhmän kuvaus

5.1 Kohdealue

Maakunnat: Lappi

Seutukunnat: Ranua-Rovaniemi, Meri-Lappi, Tunturi-Lappi

Kunnat: Rovaniemi, Kemi, Kittilä

5.2 Kohderyhmä

Hankkeen ensisijainen kohderyhmänä ovat yritykset, jotka osallistuvat rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen ja niihin liittyvien tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen. Hanke tukee seuraavien ammattiryhmien työllistymistä sektorille: arkkitehdit, muotoilijat, rakennesuunnittelijat ja rakentajat, jää- ja lumenveistäjät, rakennustarkastajat, talvitapahtumien toteuttajat sekä valaisemisen, media-alan ja kulttuurituotannon ammattilaiset.

5.3 Välilliset kohderyhmät

Välilliseen kohderyhmään kuuluvat lumi- ja jäärakennusten tilaajina, käyttäjinä ja hyödyntäjinä toimivat ohjelmapalveluyritykset, hotellit ja majoitusliikkeet, ravintolat ja erilaiset tapahtumajärjestäjät. Myös koulutusorganisaatiot voidaan käsittää hankkeen välilliseksi kohderyhmäksi.

5.4. Hankkeeseen osallistuvien yritysten arvioitu lukumäärä yhteensä: 4

5.5. Hankkeeseen osallistuvien muiden organisaatioiden arvioitu lukumäärä: 5

5.6. EAKR-toimenpideohjelman tavoitteiden edistäminen

Hanke vastaa EAKR -toimenpideohjelman tavoitteita edistämällä pohjoissuomalaisten yritysten verkostoitumista, kasvua, työllisyyttä ja kansainvälistymistä. **Koulutus ja tuotekehitys ovat markkinoinnin lisäksi hankkeen päätehtäviä, mitkä lisäävät ja kehittävät alueen omalaatuista osaamista.** Monialaisen lumiosaamisen kehittäminen palvelee myös alueen matkailua ja vetovoimaisuutta.

5.7. Muiden kansallisten ja maakunnallisten ohjelmien tavoitteiden edistäminen

Hanke tukee useiden Lapin kehitysstrategioiden tavoitteita kehittäen paikallista osaamista ja erityisalaa, innovatiivisuutta, matkailua, luovien alojen toimintaa ja teknologiaa. (Lapin korkeakoulujen innovaatio-ohjelma 2009 -2012, Lapin innovaatiostrategia, Lapin luovan toimialan strategia, Rovaniemen seudun koheesio- ja kilpailukykyohjelma vuosille 2010-2013, Lapin korkeakoulukonserni, Pohjoinen kulttuuri-instituutti, Lapin Matkailuinstituutti, Visuaalisten alojen strategia, Ketju- projekti.)

Kylmä- ja talviteknologia kuuluu Lapin maakunnan kehittämisen kärkialoihin (Lapin maakuntasuunnitelma 2022 ja Lapin maakuntaohjelma 2007 -2010). Toimialalle valmistui

2007 maakunnallinen kylmä- ja talvitekniologiastrategia (Lapin kylmä- ja talvitekniologiastrategia 2007–2013). Kylmä ja talvitekniologia on yhtenä painopistealueena myös TEKESin Lapin alueellisessa teknologiastrategiassa (Lapin teknologiastrategia 2005). Projekti tukee lumi- ja jäärakentamisen kehittämistä, joka on yksi kylmä- ja talvitekniologian alan painopisteitä (liite 1: Lapin kylmä- ja talvitekniologiastrategian painopisteet 2007 - 2013.).

Projekti edistää myös Matkailustrategian ja Matkailun ja elämystuotannon klusteri osaamiskeskusohjelmaa (2007 - 2013), jossa on esitetty mm. seuraavia asioita: ”Matkailun elämystuotannon osaamisala tarvitsee uusia palveluinnovaatioita ja liiketoimintamalleja. Kansainvälinen kasvu saavutetaan hyödyntämällä teknologisia ratkaisuja, vahvistamalla alan toimijoiden liiketoimintaosaamista ja nostamalla tuotteiden jalostusarvoa. Kansainvälisille markkinoille vaaditaan laadukkaita tuotekokonaisuuksia, toimivia palveluketjuja ja verkostoja. Innovaatiot perustuvat koko palveluketjun vuorovaikutukseen.”

6. Tavoitteet, tulokset ja vaikutukset

6.1 Tavoitteet ja arvioidut tulokset

LaplandSnowDesign -hankkeen päätavoitteena on kehittää muotoilun avulla Lapin lumiosaaminen kilpailukykyiseksi vientituotteeksi ja saada sille kansainvälinen näkyvyys Helsinki World Design Capital 2012 vuoden aikana. Vientituotteella tarkoitetaan rakennettujen jää- ja lumiympäristöjen sekä niihin liittyvien tapahtumien käyttäjälähtöistä suunnittelua, muotoilua ja laadukasta toteutusta, josta hankkeen osapuolet vastaavat yhdessä ja jota myydään palveluna ulkomaisille asiakkaille. Vientituotteeseen liittyy myös koulutuksellinen ulottuvuus. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu kouluttavat rakennuskohteissa paikallisia tahoja monitaiteellisten lumi- ja jääympäristöjen rakentamiseen, käyttöön, turvallisuuden varmistamiseen, valvontaan ja huoltoon.

Vientituotteen kehittäminen edellyttää useiden eri tahojen osaamisen yhdistämistä ja työskentelyä vaiheittain. Hankkeen tavoitteena on ollut löytää osatoteuttajia, joiden asiantuntija-alueet tukevat toisiaan ja jotka voivat muodostaa yhdessä toimivan klusterityyppisen verkoston. Tarkoituksena on kehittää ja laajentaa osatoteuttajien erityisosaamisalueita muotoilun keinoin niin, että niitä voidaan hyödyntää yhteisissä kotimaan ja ulkomaan kohteissa.

Hankkeessa kehitetään rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen sekä niihin liittyvien tapahtumien suunnittelu-, muotoilu- toteutus-, markkinointi- ja koulutusmalli, joissa hyödynnetään monipuolisesti käyttäjälähtöisen suunnittelun, palvelumuotoilun, ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä elämysteollisuuden työskentelytapoja ja uusinta teknistä tietoa. Samalla kehitetään myös toimintamalli, joka kohdistuu hankkeen sisäiseen organisoitumiseen ja vuorovaikutukseen hankkeen ulkopuolisten sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on kehittää malleista niin joustavia, että hankkeen osapuolet voivat soveltaa niitä myöhemmin erilaisissa ympäristöissä ja räätälöidä niitä vastaamaan tilaajien erilaisiin palvelutarpeisiin. WDC 2012 suunnittelukohteessa testataan ja hiotaan suunnittelumallien toimivuutta. WDC 2012 vuoden aikana osaamiselle ja tuotteelle saadaan näkyvyyden lisäksi myös kansainvälistä palautetta.

Hankkeen tärkeimpänä tuloksena on yhteistyön konsepti, jossa hankkeen osatoimijoilla ja muotoilulla on tarkoituksenmukainen rooli. Toimiva yhteistyön muoto on edellytys viennin aloittamiselle ja lappilaisen lumiosaamisen kehittämiseksi. Yhteistyön tuloksena syntyy uutta osaamista, tuotteita ja työllisyyttä. Hankkeeseen osallistuvien yritysten tietotaito ja tuotevalikoimat kehittyvät. Myös koulutusorganisaatioiden osaaminen ja asiantuntijuus lisääntyvät. Yhteistyön avulla uusin tieto saadaan yrittäjien käyttöön, kun vastavuoroisesti yrittäjien käytännön kokemusta voidaan hyödyntää tutkimus- ja kehittämistyössä.

Tekniikan kehittyminen medialaitteissa, valaistuksessa ja liiketunnistimissa avaa runsaasti uusia puolia myös lumi- sekä jäärakentamiseen. Yrittäjiä koulutetaan ja yhteistyötä osajiin rakennetaan myös sen osalta.

6.2. Hankkeen laadulliset vaikutukset

Kohderyhmänä olevat tahot voivat hankkeen avulla kehittää erityisosaamisalueitaan ja niihin liittyviä tuotteita teknisiltä ominaisuuksiltaan, muotoilultaan ja funktionaalisuudeltaan. Kohderyhmä saa myös laajempaa tietotaitoa siitä, miten elämyksellisiä lumi- ja jääympäristöjä voidaan suunnitella ja toteuttaa hyödyntämällä eri alojen osaamista sekä käyttäjälähtöisen suunnittelun, palvelumuotoilun, ympäristö- ja yhteisötaiteen ja elämysteollisuuden työskentelytapoja. He voivat hyödyntää uutta osaamistaan myöhemmin tuotekehittelyssään.

Merkittävimmät vaikutukset kohderyhmään syntyvät klusterityyppisen verkostoitumisen kautta. LaplandSnowDesign -hanke kokoaa yhteen osajia ja asiantuntijoita, jotka voivat yhdessä suunnitella, toteuttaa ja markkinoida aikaisempaa kilpailukykyisempiä tuotteita ja näin vastata laadun avulla lisääntyvään kilpailuun (mm. kiinalaisten yritysten tulo Lapin lumirakentamisen markkinoille mm. Levi) Yritykset saavat näkyvyyttä erilaisissa medioissa ja heitä markkinoidaan useiden eri kanavien avulla niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. WDC suunnittelu-yhteistyö tarjoaa kansainvälisen näkyvyyden yhteistyösopimusten kautta. Hanke lisää tuotteiden kysyntää ja vaikuttaa positiivisesti kohderyhmän työllisyyteen ja talouteen.

LaplandSnowDesign -hankkeella on laadullisia vaikutuksia myös välillisiin kohderyhmiin, joita ovat ohjelmapalveluyritykset, hotellit ja majoitusliikkeet, ravintolat ja erilaiset tapahtumajärjestäjät. He voivat luoda lumi- ja jäätäiteen, muotoilun, rakentamisen ja monitaiteellisten ympäristöjen avulla visuaalisesti kiinnostavampia ja tasokkaampia matkailukohteita ja tapahtumia, jotka korostavat pohjoista ominaislaatuun ja välittävät kuvaa kestävästä matkailusta. Välilliset kohderyhmät voivat myös laajentaa palvelutarjontaansa elämyksellisempään suuntaan ja/tai kehittää kokonaan uusia palvelutuotteita. Lumi ja jää ovat talvimatkailun keskeisiä vetovoimatekijöitä, kuten ovat myös paikallisuuteen sidoksissa olevat matkailutuotteet. Ostamalla laadukasta ja monialaista lumiosaamista hankkeen osatoteuttajilta välilliset kohderyhmät voivat lisätä kohteidensa vetovoimaisuutta ja asiakasmääriään, millä on myös heidän työllisyyteensä ja talouteensa myönteisiä vaikutuksia.

Välillisiksi kohderyhmiksi voidaan laskea myös hankkeen koulutusorganisaatiot Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Molemmat hyötyvät hankkeen klusterityyppisestä verkostosta, tiedon ja osaamisen jakamisesta sekä yhteistyönä tapahtuvasta tuotekehittelystä ja markkinoinnista. Koulutusorganisaatiot voivat

kasvattaa asiantuntijarooliaan elinkeinoelämässä, lisätä kansallista ja kansainvälistä tunnettuuttaan sekä kehittää toiminta- ja koulutustapojaan yritysmaailman kanssa.

Merkittävin hankkeen vaikutus liittyy koulutusorganisaatioiden toteuttamaan kehittämis- ja tutkimustyöhön, jota yhteistyö yrittäjien ja erilaisten sidosryhmien kanssa edistää. Hanke syventää Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston osaamista lumi- ja jäärakentamisessa ja – muotoilussa, aluekehitystyöhön liittyvässä tuotesuunnittelussa, ja samalla kehittää alan koulutusosaamista. Hanke lisää tietotaitoa lumirakentamisesta ja siihen liitettävästä suunnittelusta, sisällön ja elämyksellisyyden tuottamisesta. RAMKin ja lumi- ja jäärakennusopintojaksot ja LaY: talvitaideopintojaksot vuosina 2011 toteutetaan yhteistyöyritysten pilottikohteissa. Samat opinkokonaisuudet tukevat vuoden 2012 WDC tapahtumakohteen suunnittelua Rovaniemellä. Hankkeen pääpaino on kuitenkin korkeakoulujen osaamisen siirtämisessä alan yrityksille. Uusi tieto siirtyy mukana olevien yritysten käyttöön välittömästi yhteistyön myötä. LaY:n taiteiden tiedekunnan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma vastaa WDC 2012 kohteeseen ja muotoilun tunnettavuuteen liittyvästä yhteisöllisestä ja kasvatuksellisesta suunnittelusta muotoilukasvatusprojektien ja opetusharjoittelujen kautta.

Hankkeen vaikutuksia laajemmin toimintaympäristöönsä voidaan tarkastella kulttuurisen, sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyuden kautta. Hankkeen tulokset parantavat lumi- ja jäärakentamisen ekologisuutta ja taloudellisuutta. Tehokkaammat ja materiaalia säästävät rakentamismenetelmät vähentävät raaka-ainetarpeita sekä siten pienentävät työskentelyssä tarvittavia kone- ja kuljetuskustannuksia. Myös lumen ja jään tuottamisessa tarvittava energiakustannukset pienenevät materiaalioptimoinnin seurauksena.

Kehittämällä ja laajentamalla yritysten toimintaa hanke luo taloudellista kestävästä kehitystä paikkakunnalle, sillä kasvu lähtee paikallisesta osaamisesta ja alueen erityispiirteistä. Paikallisen kulttuurin huomioimisella suunnittelussa ja toteutuksessa vahvistetaan kulttuuri-identiteettiä ja luodaan paikalliskulttuurista aito sekä kestävä matkailun elementti. Julkisissa tiloissa ja paikoissa esillä oleva talvitaide piristää kaupunkikuvaa, elävöittää kulttuuriympäristöä sekä vahvistaa ihmisten kokemusta talvesta. Kun lumiympäristöt on suunniteltu paikallisen kulttuurin lähtökohdista, ne voidaan kokea yhdistäviksi tiloiksi ja teoksiksi, paikkakunnan ylpeyden aiheiksi. Näin tuetaan myös positiivista sosiaalista ilmapiiriä ja kestävästä kulttuurista sekä sosiaalista kehitystä.

7. Toimenpiteiden ja tuotteiden kuvaus

7.1 Keskeisimmät toimenpiteet / työpaketit (katso LIITE. LaplandSnowDesign toiminnot)

WP1. Lumi- jää jäärakentamisen turvallisuuden ja muotoiluosaamisen yhdistäminen yritysten kehittämiskohteissa (Ramk ja Lay, yritykset)

Hankkeen aluksi kerätään lumi- ja jäärakentamiseen ja – muotoiluun liittyvää tietoa ja taitoa ja yhdistetään sitä yhteisen tuotekehitystyön kautta yhteiseksi pääomaksi. Tässä hyödynnetään toimijoiden erilaista asiantuntemusta. Tieto jaetaan kouluttamalla toimijoita työpajojen ja pilottikohteiden yhteydessä. Uusia lumi- ja jäärakennusalan turva- ja

rakennusohjeita sovelletaan koerakennuskohteissa ja samalla ohjeet lanseerataan alan käyttöön.

Suunnitellaan, muotoillaan ja toteutetaan partnereiden kanssa yhteistyössä valitut kehittämiskohteet yritysten omissa rakentamiskohteissa ja matkailuympäristöissä. Hyödynnetään muotoilussa mittaustuloksia, uusia työtapoja ja välineitä, ideoidaan ja testataan uusia konsepteja ja tuotteita. Kehitetään valaisun, äänen ja muun median käyttöä osana lumi- ja jääympäristöä. Työssä pyritään hyödyntämään käyttäjälähtöisen tuotesuunnittelun periaatteita. Dokumentoidaan suunnittelua, pilottikohteiden muotoilu- ja rakennusprosessia.

Näin rakennetuissa piloteissa testataan jäärakennelmien valmistustekniikoita, kuten harkko- ja ruiskurakentamista. Mitataan erilaisten prosessien kautta tuotetun jään sekä jään ja lumen yhdistelmärakenteiden soveltuvuutta ja kestävyyttä. Tutkitaan audiovisuaalisten tehosteiden käyttöä ja niiden vaikutusta rakenteisiin. Kehitetään ja testataan lämpimien tilojen käyttöä lumi- ja jäärakennuksissa. Etsitään mittaamalla, testaamalla ja laskemalla kustannus- ja energiatehokkuudeltaan optimiratkaisuja sekä selvitetään kauden aikaistamisen tai ympärivuotisuuden kannattavuutta. Tuotteiden vaihtelevien sääolosuhteiden kestävyys monipuolistaa myös sopivia vientikohteita. Rakentajat koulutetaan ja muuten varmennetaan heidän ammattitaitonsa rakentamiseen liittyviin erityiskohtiin. Rakentamisessa varmennetaan toimijoiden tuntemus lumeen ja jäähän rakennusmateriaalina. Rakenteisiin liittyvien laitteiden ja muiden materiaalien soveltuvuus varmennetaan yhteistyössä rakentajien kanssa. RAMK auttaa ja edistää osatoteuttajien kehittymistä lumi- ja jääalalla materiaalin turvallisuuteen liittyvällä asiantuntijuudellaan.

Lapin yliopisto tuottaa hankkeen aikana muotoilun menetelmin erilaisia konsepteja yritysten lumi- ja jäärakentamisen käyttöön ja vientituotteen markkinointimateriaaliksi. Työpaketin tulokset siirtyvät WP2 käyttöön ja jatkojalostettaviksi vientituotteen markkinointiin.

Edellä mainitut kehittämistoimenpiteen arvioidaan ja niistä tehdään erilliset raportit.

WP2. Lumi- ja jäärakentamiseen liittyvän muotoiluosaamisen kehittäminen ja LaplandSnowDesign –portaalin luominen (Lapin yliopisto yhteistyössä Ramkin ja yritysten kanssa)

Osa-alue 1. Portaalin luominen

Rakennetaan verkkosivusto osaksi Rovaniemen Kehityksen luovienalojen portaalia, joka markkinoi kehitettyjä jää- ja lumirakentamisen ja talvitaiteen suunnittelun ja toteuttamisen malleja, lumi- sekä jäärakentamistuotteita ja ohjeita. Portaalissa yritykset markkinoivat omaa osaamistaan ja tuotteitaan.

Sivusto toimii:

- Tiedotus- ja markkinointikanavana
- Tuotteiden tilauskanavana ja välineenä
- Hankkeen ja sen osatoteuttajien esittelyn välineenä

- Monitaiteellisten rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen markkinointikanavana
- Yritysten osaamisen ja tuotteiden markkinointikanavana

Sivustoilla ja markkinointimateriaalissa kuvataan ymmärrettävästi ja laadukkaasti paikka- ja tapahtumasidonnaisten lumi- ja jäärakenteiden suunnittelu- ja muotoiluprosessi ja rakennustekniikka ja sen antamat mahdollisuudet. Sivustot laaditaan siten, että ne myös opastavat tuotteiden tilaajaa lumi- ja arkkitehtuurin ja muotoilutuotteiden tilaamiseen. Verkkojulkaisussa hyödynnetään Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan ja RAMK:n osaamista 3D-mallintamisessa ja multimediassa.

Hanke tukee mahdollisia vuoden 2013 aikana tapahtuvia ulkomailta tilattuja lumi- ja jäärakentamisen tuotteiden suunnittelua tarjoamalla yrityskonsortiolle muotoilu- ja suunnitteluapua sekä tilaajalle ja heidän kanssaan yhteistyötä tekeville koulutusorganisaatioille suuntautuvaa kohteiden toteutus-, käyttö- ja huoltokoulutusta.

Osa-alue 2. Muotoilumenetelmien kehittäminen ja suunnitteluprosessin pilotointi: World Design Capital 2012 tapahtumaa varten Rovaniemellä rakennettavien lumi- ja jäätuotteiden suunnittelu

Vuoden 2012 World Design Capital Helsinki-Rovaniemi yhteistyö tarjoaa hankkeelle soveltuvan, ajankohtaisen ja riittävän haasteellisen suunnittelupilotin. Samalla se tarjoaa osaamisen markkinoinnille laajan kansainvälisen näkyvyyden.

LaY ja Ramk suunnittelevat yhteistyössä World Design Capital toimijoiden kanssa tapahtumaa varten Lapin lumi- ja jääosaamista esittelevän kohteen, jota käytetään myös alueen muotoiluosaamisen esittelykohteena (tapahtuma- ja messukohde). Suunnitteluprosessissa testataan ja mallinnetaan lumi- ja jäärakentamiseen ja -muotoiluun soveltuvia tilaaja- ja käyttäjälähtöisen suunnittelun periaatteita. Kohde toimii uudentyypisen lumi- ja jäämuotoilun esittelykohteena. Kohteen suunnittelu ei perustu historiallisiin tai eksoottisiin lainauksiin ja kopiointiin vaan nykymuotoiluun.

SnowDesign hanke tekee yhteistyötä muiden muotoilualojen hankkeiden kanssa. Suunniteltavaan näyttely-ympäristöön voi näin liittyä kansallisten ja kansainvälisten huippumuotoilijoiden suunnittelemissa osioma (muotoilijoiden ja taiteilijoiden mobilisaatiotuki, Yliopiston muotoiluyliopistojen vaihtosopimukset jne.)

Pilotin toteutus, dokumentointi ja arviointi tuottavat laadukasta markkinointi- ja esittelymateriaalia LaplandSnow Design – portaaliin.

7.2 Hankkeen tulokset

Hankkeen tulokset ovat:

1. Lapin lumiosaamisen vientituote, käyttäjälähtöisen suunnittelun avulla tuotettu pilottisuunnitelma.
2. Laadukkaat ja urauurtavat lumi- ja jääympäristöt mukana olevien yritysten kehittämiskohteissa, joissa tavoitellaan
 - Uusia muotoiluratkaisuja

- Elämyksellisyyden lisäämistä valo-, ääni- ja multimediallisuuden avulla
- Rakennusteknisiä innovaatioita
- Aikaisempaa funktionalisempia palveluympäristöjä
- Aikaisempaa turvallisempaa rakentamista

3. Rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen muotoilun työtapoja hyödyntävä suunnittelu- ja toteutusmalli, jota voidaan käyttää kotimaisissa ja ulkomaisissa rakennuskohteissa. Malli arvioidaan ja raportoidaan.

4. Markkinointimalli, jota voidaan hyödyntää lappilaisen lumiosaamisen markkinoinnissa kotimaassa ja ulkomailla.

5. Koulutusmalli, jota voidaan hyödyntää hankkeeseen kuuluvien yrittäjien koulutuksessa ja rakennuskohteiden paikallisväestön koulutuksessa.

6. Klusterityyppinen verkosto ja sen toimintamalli osana internetsivuston kehittämistä, jota hankkeen osatoteuttajat voivat hyödyntää muun muassa markkinoidessaan osaamistaan ja rakentaessaan yhteistyötä erilaisten sidosryhmien kanssa.

7. Artikkelit ja opinnäytetyöt

- Artikkelit tuloksista tieteellisiin julkaisuihin ja ammattilehtiin (2 kpl)
- Opinnäytetyöt (2 kpl) sekä yliopistossa että ammattikorkeakoulussa
- Projektityöt (2 kpl) sekä yliopistossa että ammattikorkeakoulussa

8. Uudet funktionalisemmat, ekologisemmat ja taloudellisemmat työmenetelmät

9. LaplandSnowDesign –verkkosivusto

10. Monialainen ja -taiteellinen oppimateriaali, jota Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta laatii ja kehittää hankkeen aikana.

11. Markkinointiin liittyvät painotuotteet kuten esitteet ja mainokset

7.3. Hankkeen pysyvät vaikutukset

Yritykset jatkavat yhteistyötä hankkeen toteutuksen jälkeen. LaplandSnowDesign – sivuston ylläpito jää Lapin luovien alojen yrityshautomolle (Rovaniemen Kehitys).

8. Toteuttamissuunnitelma

8.1 Aikataulu

Hankkeen käynnistäminen vuoden 2011 toukokuussa

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu valmistelevat, organisoivat ja käynnistävät LaplandSnowDesign -hankkeen. Yritysten kanssa tarkennetaan sovitun kehittämiskohteet, joissa muotoillaan ja rakennetaan elämyksellisiä ympäristöjä lumi- ja jäärakentamisen sekä ääni- ja valoilmallisuuden keinoin. Yritysten kanssa sovitaan vastuu- ja osaamisalueet, joita he ryhtyvät pitkäjänteisesti kehittämään. Yhteistyökumppanit sopivat myös dokumentoinnista ja muusta materiaalin keräämisestä tutkimusta, kehittelytyötä, opetusmateriaalia, markkinointia ja nettisivuja varten. Muotoilusuunnittelu aloitetaan.

World Design Capital kohteen suunnittelun aloittaminen vuoden 2011 toukokuussa

Lay ja Ramk käynnistävät WDC kohteen suunnittelun ja aloittavat yhteistyön WDC toimijoiden kanssa. Suunnittelussa hyödynnetään olemassa olevaa tietoa ja osaamista ja sovelletaan käyttäjälähtöisen suunnittelun, palvelumuotoilun, ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä elämysteollisuuden työskentelytapoja. Ympäristössä korostuu matkailudesign ja se toteutetaan kulttuurisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tämä tarkoittaa muun muassa paikan kulttuuristen ja fyysisten erityispiirteiden huomioimista suunnittelussa sekä ekotehokkaiden työmenetelmien käyttämistä.

LaplandSnowDesign – portaalin suunnittelun ja toteutuksen aloittaminen syksyllä 2011

Arvioidaan erilaisia malleja ja valitaan LSD – portaalin totutustapa. Aloitetaan markkinointimateriaalin kokoaminen ja testataan erilaisia menetelmiä suunnittelu- ja tilausprosessien toteutukselle.

Muotoilu ja rakentaminen yritysten omissa kehittämiskohteissa talvella 2011 – 2012

Lumi- ja jäärakennusyritykset aloittavat muotoilun avulla tapahtuvan tuotekehittelyn omissa kohteissaan. Yritykset kehittävät omia erikoisalueitaan pidemmälle ja laajentavat tuotekonseptiaan monitaiteellisempaan suuntaan yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta toimii hankkeen koordinaattorina ja on asiantuntijana mukana moniammatillisessa ja -taiteellisessa suunnittelussa. Rovaniemen ammattikorkeakoulu kouluttaa ja konsultoi yrittäjiä osana koerakenteiden suunnitteluprosessia. Yrittäjät käynnistävät koulutusorganisaatioiden kanssa kehittämistyön, joka liittyy tuotteiden testaamiseen, modulointiin ja mallintamiseen. Tavoitteena on, että lumi- ja jäärakennusyritykset kehittävät yhdessä valaistussuunnitteluyrityksen ja muiden osatoteuttajien kanssa suunnittelu-, toteutus- ja toimintamalleja, joita he voivat hyödyntää hankkeen seuraavassa vaiheessa.

Hankkeen osapuolet arvioivat kehittämiskohteissa syntyneitä tuotekehitystä, osaamista ja markkinointia luodakseen klusterityyppisen verkoston, jonka avulla lumiosaamisesta voidaan kehittää tuote kansallisille ja kansainvälisille markkinoille.

Tuotteita ja prosessia dokumentoidaan ja kerätään aineistoa markkinointia ja LSD – internetsivustoa varten.

World Design Capital – ympäristösuunnitelmien toteutus kevättalvella 2012 Rovaniemellä

Lay ja Ramk toteuttavat WDC 2012 näyttely-ympäristön suunnittelun Rovaniemellä. Suunnitelma toimii lappilaisen muotoiluosaamisen lanseerajana. Suunnitelma esittelee lumi- ja jäämuotoilun osaamista.

WDC – vuosi ja siihen kytkeytyvät tapahtumat tarjoavat tarpeeksi haasteelliset puitteet kehitteillä olevan vientituotteiden suunnittelumallin testaamiselle ja jalostamiselle.

Tapahtuman järjestäminen osana WDC vuotta tuo hankkeelle myös tarpeellista näkyvyyttä ja tunnettua viennin kehittämistä varten. LaplandSnowDesign -hanke markkinoi toimintaansa voimallisesti laatimalla hankkeelle muun muassa verkkosivuston.

Rovaniemelle toteuttavan kohteen arviointi on avainroolissa, jotta vientituotteesta saadaan kehitettyä kansainvälisesti kilpailukykyinen. Samalla testautuu vientiä varten laadittava toimintastrategian, joka kohdistuu monitaiteellisten lumi- ja jääympäristöjen ja niihin liittyvien tapahtumien suunnitteluun, toteuttamiseen ja markkinointiin sekä toimintaan liittyvään koulutukseen. Markkinoinnissa nostetaan esille muotoiluosaaminen ja tehdään selvä ero esim. kiinalaisten yritysten Eurooppaan tuomaan kopioivaan, käsityöosaamiseen.

LSD- portaalin toteutus 2012 – 2013

LSD – portaali toteutetaan ja testataan vientiä varten.

Ulkomaan vientiin suuntautuvat toimenpiteet vuonna 2013

Koulutusorganisaatiot ja yritykset kokoavat kansainväliset linkit, yhteistyökumppanit ja mahdolliset hankeen ulkomailla. Hankkeen puitteissa tuetaan vientituotteiden suunnittelua valittuihin ulkomaankohteisiin noudattamalla kotimaan pilottihankkeessa hyväksi havaittuja työskentelytapoja. Tarvittaessa ulkomaankohteisiin liitetään koulutus- ja seminaarikokonaisuus, jonka aikana varmistetaan ulkomailla toteuttavaan työhön vaadittava paikallisoosaaminen ja tuotteen näkyvyys.

Suunnittelussa hyödynnetään kotimaan kohteissa hankittua tietoa ja sovelletaan edelleen käyttäjälähtöisen suunnittelun, palvelumuotoilun, ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä elämysteollisuuden työskentelytapoja. Tavoitteena on tukea suunnittelua jonka pohjalta toteutetaan ulkomailla laadukas, monipuolinen ja monitaiteellinen lumi- ja jääympäristö, joka vastaa tilaajan tarpeisiin ja joka on toteutettu kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Rakentamisen rahoittavat ulkomaan partnerit ja tilaajat itse. Hanke osallistuu muotoilun, suunnittelun ja markkinoinnin tukemiseen.

Hanke lopetus 2013

Koulutusorganisaatiot laativat hankkeen loppuraportin ja artikkeleita muun muassa tieteellisiin julkaisuihin tutkimustulosten julkistamiseksi.

LaplandSnowDesign -hankkeen pääasiallisena tavoitteena on luotsata Lapin lumiosaamista kansainvälisille markkinoille ja herättää myös kansainvälistä kysyntää, mikä edellyttää voimallista vientituotteen markkinointia hankkeen loppuvaiheessa. Hankkeen sivustot viimeistellään ja hanketta esitellään erilaisilla foorumeilla kuten kulttuuri- ja matkailualan seminaareissa, tapahtumissa ja messuilla. Tiedottamiseen ja markkinointiin osallistuvat Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Rovaniemen kehitys (Luovien alojen yrityshautomo) joka vastaa LSD –portaalin ylläpidosta.

8.2. Tiivistelmä Internetin tietopalvelua varten

SnowDesign – Lapin lumiosaaminen vientituotteeksi

Hankkeen tavoitteena on muotoiluosaamisen, lappilaisen talvitaiteen ja -tapahtumien sekä lumi- ja jäärakentamisen yhdistäminen ja kehittäminen vientituotteeksi koulutusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyönä. Tarkoituksena on kehittää

kansainvälisesti kilpailukykyinen palveluinnovaatio, jonka avulla Lapin monialaista lumiosaamista voidaan hyödyntää erilaisten tapahtumien ja matkailukohteiden palvelutarjonnassa.

Yritykset kehittävät yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa lumi- ja jääympäristöjen suunnittelu- ja toteutustapoja sekä markkinointiin liittyviä toimintakonsepteja koko hankkeen ajan. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti muun muassa käyttäjälähtöisen suunnittelun, palvelumuotoilun, ympäristö- ja yhteisötaiteen sekä elämysteollisuuden työskentelytapoja ja uusinta teknistä tietoa. Monialaisen tiedon kerääminen, yhdistäminen, jakaminen ja soveltaminen ovat hankkeen keskeisiä toimenpiteitä.

Yrittäjät saavat hankkeen avulla valmiuksia haastavien lumi- ja jääympäristöjen toteuttamiseen yhdistämällä voimavarojaan, hyödyntämällä erilaisia asiantuntija-alueitaan ja kehittämällä osaamistaan. LaplandSnowDesign -hanke luo mahdollisuuksia urauurtavaan tuotekehittelyyn ja avaa väylää vielä saavuttamattomille kansainvälisille markkinoille.

9. Hankkeen arviointi

Hankkeen arvioinnista vastaa päätoimijana Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta yhdessä hankkeen ohjausryhmän kanssa. Hanke toteutetaan toimintatutkimuksen ja evaluaatiotutkimuksen periaatteilla. Toimintaan on siten sisäänrakennettu jatkuva arviointi, jonka perusteella toiminnan suuntaa tarkennetaan. Erityisinä arvioinnin kohteina ovat kotimaan ja ulkomaan pilotit, joiden vastaanottoa kartoitetaan sekä toimijoiden että rakennettujen lumi- ja jääympäristöjen käyttäjien näkökulmasta. Arvioinnin foorumeina toimivat muun muassa arviointiyöpajat, joihin hankkeen toteuttajat ja partnerit kokoontuvat.

10. Tiedotus ja tulosten levittäminen

Hankkeesta tiedotetaan sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Hankkeen tuloksista kirjoitetaan kaksi artikkelia tieteellisiin ja ammattilehtiin osana jatkotutkimuksia, joita toteutetaan sekä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa että Rovaniemen ammattikorkeakoulussa. Kansallisten lumi- ja jäärakentamisohjeiden julkaisemisesta tiedotetaan sidosryhmille suoraan sähköpostikirjeellä sekä suurelle yleisölle ja medialle tiedotteen ja tiedotustilaisuuden avulla. Tutkimuksen kulusta ja tuloksista tiedotetaan suurelle yleisölle eri medioita käyttäen. Tiedotuksessa hyödynnetään kohteissa järjestettäviä eri tapahtumia. Keskeisenä ovat World Design Capital säätiön kansainväliset tiedotuskanavat.

Rakennettavat pilottikohteet, talvitaideympäristöt, lumirakennukset, ovat itsessään näkyviä ja monia vierailijoita sekä matkailijoita tavoittava osa hanketta. Ne näkyvät myös mainonnassa ja mediassa. Kehitettyjä vientituotteita markkinoidaan ulkomaan pilotin kautta ja myös kotimaassa toteutettujen kohteiden avulla, jotka näkyvät kansainvälisessä mediassa ja niissä vieraileville ulkomaisille matkailijoille.

Pysyvänä tiedostuskanavana toimii hankkeen aikana rakennettava nettisivusto, joka toimii yritysten yhteisenä markkinointikanavana ja esittelee hankkeen tuloksena tehtyjä tuotteita, konsepteja, suunnitteluvälineitä ja ohjeistuksia. Osana sivustoa ja palveluita kehitetään 3D-suunnitteluympäristö lumiveistosten ja -rakennusten suunnitteluun. Nettisivusto tietoinen on kaikkien saatavilla. Hankkeen aikana kehitetty osaaminen siirtyy yhdessä toimissa suoraan yrittäjien käyttöön sekä Lapin yliopiston ja RAMKin koulutukseen.

11. Hallintoon liittyvät toimenpiteet projektin päätyttyä

Kenen haltuun projektille hankitut materiaalit, tarvikkeet ja laitteet jäävät projektin päätyttyä?

Projektille hankitut materiaalit, tarvikkeet ja laitteet jäävät hankkeen hallinnoijan Lapin yliopiston haltuun.

12. Kustannusarvion tiivistelmä

	LAY/TTK	RAMK	Rovaniemen Kehitys	IP Heikkilä	Haavikko	Arctice	Valosa	YHTEENSÄ
Palkkakulut (sivukuluineen)	165 087	95 000	61 500	12 500	6 000	10 000	4 500	354 587
Ostopalvelut	9 000	0	3 500	2 500	1 500	2 500	1 500	20 500
Matkat	9 000	7 500	7 000	1 500	1 300	1 100	1 250	28 650
Kone- ja laitekustannukset	3 500	0	0	0	0	0	0	3 500
Rakennukset ja maa-alueet	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrakustannukset	8 550	2 575	5 500	3 800	2 500	3 500	3 350	29 775
Toimistokulut	10 500	1 700	5 900	1 400	800	1 400	1 300	23 000
Muut kulut	5 300	0	0	9 000	8 000	8 000	2 500	32 800
Luontaiskustannukset								
Kustannukset yhteensä	210 937	106 775	83 400	30 700	20 100	26 500	14 400	492 812
Tulot								
Netto kustannukset yhteensä	210 937	106 775	83 400	30 700	20 100	26 500	14 400	492 812

13. Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Rahoitus	LAY/TTK	RAMK	Rovaniemen Kehitys	IP Heikkilä	Haavikko	Arctice	Valosa	Yhteensä
EAKR- ja valtion rahoitus (70 %) julkinen	147 656	74 743	58 380					280 778
EAKR- ja valtion rahoitus (50%) yritykset				15 350	10 050	13 250	7 200	45 850
Omarahoitus julkinen, kunta (30%)	63 281	32 033	25 020					120 334

Rahana	63 281	16 016	25 020					104 317
Luontaisuuritukset		16 016						16 016
Omarahoitus yksityinen (50%) Rahana				15 350	10 050	13 250	7 200	45 850
RAHOITUS YHTEENSÄ	210 937	106 775	83 400	30 700	20 100	26 500	14 400	492 812